

Slovenski dom

Štev. 167

V Ljubljani, v sredo, 23. julija 1941-XIX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione, Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bolgarske izjave o večnem in neomajnem prijateljstvu z Italijo

Po sedanji vojni bo tudi Bolgarija dobila v Evropi mesto, ki ji gre po zasluženju

Rim, 23. julija. s. Predsednik bolgarske vlade in zunanji minister sta dala agenciji Stefani pomembne izjave. Predsednik dr. Filov je povedal, da jima je potovanje v Rim pripravilo redko veselje in najvišjo čast, da sta bila sprejeta pri Vlado.

Obisk v večnem mestu nama je končno dal možnost, da stopiva v prijateljski stik z Ducejem in grofom Ciano ter v ožraju največjega zaupanja in prijateljstva obravnavava vsa vprašanja, ki so zvezana z raznovrstnimi koristmi obeh narodov. Z velikim veseljem sva mogla ugotoviti odkritosrčno gostoljubnost rimskega ljudstva. Njemu in vsemu italijanskemu ljudstvu izražava najglobljo zahvalo za topli sprejem.

Posebno sem srečen, da morem po tem prvem stiku z italijansko zemljo izraziti čustva odkritosrčnega prijateljstva, ki ga bolgarski narod goji do plemenitega italijanskega naroda. Zgodovina in usoda obeh narodov imata več sorodnosti.

Italijani in Bolgari so se desetletja borili za

svoje narodno zedinjenje. Bolgarski narod je s čudovanjem in sočustvovanjem spremljal boje italijanskega ljudstva v preteklosti in se je učil v veličastni šoli junastev, ki jih je polna zgodovina dedičev velikega rimskega cesarstva.

Tudi danes se bolgarsko ljudstvo z vsem sočustvovanjem spremlja poslednje napore italijanskega ljudstva, ki se pod modrim vodstvom svojega velikega Duceja bori, da bi uresničilo svoje pravice težnje in dobilo na svetu tisto mesto, ki mu gre po postavah, po zgodovini in po naravi.

Tem prijateljskim čustvom se danes pridružuje priznanje, ki bruhla iz slehernega bolgarskega srca za pomoč, ki jo je Italija dala Bolgariji v enem najodločilnejših trenutkov njene zgodovine, ob uresničevanju stoletnih sanj: zedinjenja države. Sveta stvar, za katero je Bolgarija večkrat žrtvovala kri svojih sinov, je končno zmaga zaradi sijajnih uspehov obeh zaveznikov narodov, Italije in Nemčije in zaradi visoke pravilnosti in plemenitih dejanj njunih velikih poglavarjev Du-

ceja Benita Mussolinija in Führerja Adolfa Hitlerja.

Jaz in zunanji minister sva prišla v Italijo, da Duceju izraziva našo najglobljo zahvalo in da mu obnoviva zagotovila o čustvih nespremenljivega prijateljstva, ki jih bolgarsko ljudstvo goji za vaš junaki narod ter čustva globokega prijateljstva, s katerimi Bolgarija spremlja zmagoviti boji junakov italijanskega četa.

Zunanji minister dr. Popov je v začetku izrazil veselje nad sprejemom pri Vlado in nad posebnim stikom z Mussolinijem ter grofom Ciano ter nadaljeval:

Bolgare večje z Italijo trdne in stare prijateljske vezi, ki so se pokazale celo med zadnjo svetovno vojno, ko sta naša prijateljska naroda bila potisnjena v nasprotna tabora. In že tedaj je v Bolgariji dozorelo prepričanje, da moreta naša naroda biti samo prijatelja, čeprav ju je usoda postavila nasproti. Italija je večkrat pokazala svojo dobro voljo pri urejanju številnih vprašanj, ki se tičejo naših držav ter dragoceno pomagala pri njihovem reševanju. Tako je bilo pri vprašanju o reparacijah, pri vprašanju vojskih določil v mirovni pogodbi itd.

Bolgarsko ljudstvo ne bo nikdar moglo pozabiti vsega tega in ne bo nikdar pozabilo, da je v prvih letih po vojni bil Mussolini tisti državnik, ki je s preroško jasnovidnostjo in moškimi pogumom vzdignil glas za popravek mirovni pogodbi in za poravnano krivico po teh pogodbah.

Bolgarija bo ohranila večno priznanje do viteških vojsk Osi, ki so pomagale osvoboditi tisto bolgarsko ozemlje, za katero je Bolgarija morala v preteklosti prenesti tri zelo hude vojne. Bolgarsko ljudstvo so še v spominu Ducejeve besede iz velikega govora 10. junija, s katerimi je priznal priključitev Makedonije in vzhodne Tracije k materini domovini.

Bolgarija je pristopila k trojni zvezi in s tem najbolj dokazala, da se je popolnoma pridružila politiki Italije in Nemčije, da se uvede v stari Evropi nov pravičen red. Po določilih tega reda bosta Italija in Bolgarija zdaj imeli skupno mejo po Albaniji, s katero je Bolgare vedno družilo pravo in resnično prijateljstvo.

Prihod Italije na Balkan ni pri nobenem narodu vzbudil tolikega zadovoljstva in pričakovanja kot pri bolgarskem. To zaželeno in pričakovano sosedstvo z velikim narodom tako vzvišene omike Bolgare samo radosti, ker nudi najširše možnosti za popolno politično, gospodarsko in kulturno spoznavanje, ki se bo vedno bolj poglobljalo. Sedanji naš obisk v Italiji naj izrazi našo hvaležnost in simpatije, ki prekipavajo iz bolgarske duše. Spada v okvir poli-

tike naših držav kot nov dokaz naših naporov pri zgodovinskem boju vojskujemo se Italije, katere cilj je boljši svet, kjer je tudi Bolgariji določeno mesto, kakor ji gre.

Bolgarska državnik pri papežu

Vatikansko mesto, 23. julija. s. Papež je včeraj dopoldne sprejel v avdienco predsednika bolgarske vlade dr. Filova in zunanjega ministra dr. Popova.

Il presidente del CONI a Lubiana

Lubiana, 22. Luglio. E' arrivato a Lubiana il presidente del C.O. N. I. cons. naz. Manganiello. Egli è stato in mattinata ricevuto dall'Alto Commissario col quale sono state esaminate varie questioni sportive interessanti la nuova provincia. Nel pomeriggio accompagnato dal vicecomandante della federazione fascista dei centri di assistenza e dal segretario provinciale del dopolavoro ha visitato la sede dei centri di assistenza e quindi i campi sportivi gli stadi e le piscine. Più tardi nella sede dell'Alto Commissariato al capo dello sport italiano sono stati presentati i dirigenti dello sport della provincia dall'ex presidente delle federazioni. Il cons. naz. Manganiello e l'Ecc. Grazioli si sono compiaciuti per lo sviluppo raggiunto dalle attività sportive in questa provincia e per la passione e la lealtà degli sportivi sloveni, annunciando che la loro organizzazione sarà inserita in quella italiana. E' stato infatti costituito il comitato provinciale del CONI per la provincia di Lubiana, al quale faranno capo le federazioni dei vari sport.

Voditelj italijanskega športa v Ljubljani

Ljubljana, 23. julija. s. Sem je dopotoval predsednik italijanskega narodnega olimpijskega odbora, nar. sv. Manganiello. Včeraj dopoldne ga je sprejel Visoki Komisar, s katerim sta obravnavala različna športna vprašanja, ki se tičejo Ljubljanske pokrajine. Popoldne je pa v spremstvu podpoveljnika Zveze fašistovskih pomožnih ustanov in v spremstvu pokrajinskega tajnika Dopolavora obiskal sedeže podpornih središč, športna igrišča, stadione in plavališča. Pozneje so na sedežu Komisarata predstavili voditelju italijanskega športa športne voditelje iz pokrajine. Predstavljali jih je bil predsednik Zveze športnih zvez, nar. sv. Manganiello ter Eksc. Grazioli sta izrekla zadovoljstvo za razvoj športnega delovanja v pokrajini, za navdušenje in za lojalnost slovenskih športnikov ter sporočila, da bo njihova organizacija vključena v italijansko organizacijo. Ustanovljen je bil pokrajinski odbor italijanskega narodnega olimpijskega odbora, čigar članice bodo različne športne zveze.

Prisega vstaških rekrutov

Zagreb, 23. julija. s. V navzočnosti italijanskih ter hrvaških vojaških oblasti je bila v Crikvenici prirejena slovesna prisega vstaških rekrutov. Pri tej priliki so položili venec cvetja na kraj, kjer je junak padel Peter Kvaternik, maršalov brat.

Dva nemška letalska napada na Moskvo

Povzročeni so bili obsežni požari - Protinapadi sojsjetskih tankov pri Smolensku in Vitebsku odbiti s krvavimi izgubami

Hitlerjev glavni stan 23. julija. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Prodorne operacije nemške oborožene sile in njenih zaveznikov so razbile sojsjetsko obrambno fronto v oddelke, ki niso več med seboj povezani in strnjeni. Vključ hudemu krajevnemu odporu in trdovratnim protinapadom ni več spoznati enotnega vodstva pri sovražniku.

Na vsej vzhodni fronti se stalno nadaljujejo operacije, ki imajo za cilj razbiti in uničiti posamezne skupine sojsjetske vojske.

Kot opravičilo za boljše letalske napade na odprti zavezniški mesti Bukarešto in Helsinki je letalstvo ponoči prvič napadlo Moskvo. Močni letalski oddelki so pri dobri vidljivosti v zaporednih valovih napadli vojaške naprave in prometna sredstva in oboroževalno središče.

Okoli Kremlija in ob kolenu Moskve so bombe v polno zadele in povzročile mnogo ogromnih požarov. Poslopja vojaškega poveljstva in upravnih oblasti in oskrbovalne naprave so bile ali razdejane ali pa močno zadete.

Stockholm, 23. julija. r. V noči od 22. na 23. julija je nemško letalstvo ponovilo svoj velik napad nad Moskvo. Tokrat je letelo nad sojsjetsko prestolnico okrog 150 letal, ki so metala zažigalne in eksplozivne bombe. Mnogo vojaških ciljev je bilo razdejanih ter povzročeni so bili mnogo požarov.

Berlin, 23. julija. s. Kakor javlja nemški poročevalski urad, je Moskva prednočnim dobila prvi hud udarec od nemškega letalstva. Od prvih ur v noči 21. julija je bila sojsjetska prestolnica cilj nemških bojnih letal in padalcev, katerih bombe so povzročile zelo hudo uničenje.

Nemški oddelki so v zaporednih valovih metali do zore rušilne bombe vseh velikosti ter tisoče zažigalnih bomb, in sicer na važne vojaške cilje. Že v začetku napada so bili zlasti južno od reke Moskve povzročeni veliki požari strahotnega obsega, ki so z učinkovitim sojem kazali pot poznejšim napadalnim valovom.

Na predelu Kremlija je eksplodiralo dvanajst največjih bomb. Škoda, ki jo je povzročil nemški napad na Moskvo se more primerjati samo z najstrahotnejšimi napadi, ki jih je nemško letalstvo izvedlo proti važnim vojaškim ciljem v Angliji. Pod nemškimi letali se je odpirala naravnost peklena pokrajina. Obseg požarov in uničenja po nemških bombah je

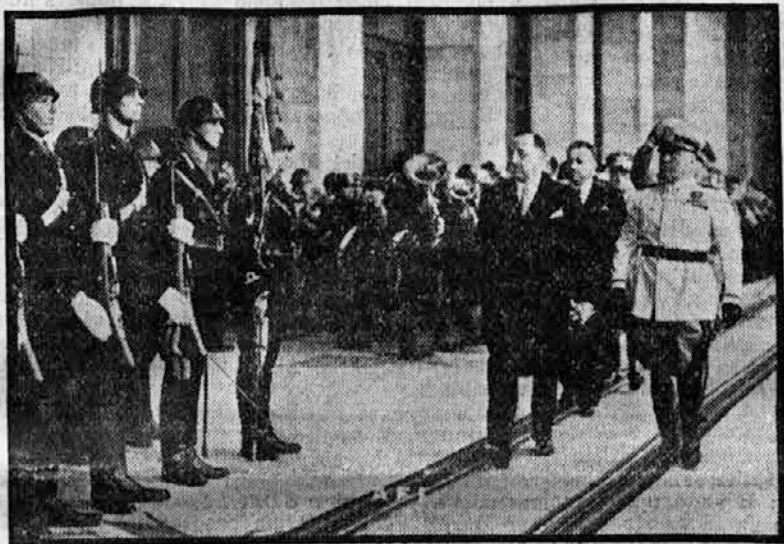
mogoče primerjati samo z uničenjem v Londonu, Liverpoolu, Glasgowu, Belfastu in Birminghamu.

Ko so bile vržene vse bombe in zadeti vsi važni vojaški cilji v sojsjetski prestolnici, so se letala začela vračati in so pri povratku opazila po vzhodnem delu mestu nad 20 zelo velikih požarov. Tam je, kakor poudarjajo v Berlinu, osrednji sedež sojsjetskega radija, sedež poveljstva sojsjetske vojske, glavno ravnateljstvo civilnega letalstva ter več ministrstev. Druge velike požare so opazili v loku, ki ga tvori Moskva južno od Kremlija. Pogled na ogromno morje plamenov je bil zares učinkovit. V tem predelu je med drugim tudi sedež vodstva komunistične stranke ter velike državne elektrarne.

Kakor poroča DNB, je spriči silovitosti nemškega napada bila sojsjetska protiletalska obramba brez uspeha, čeprav so takoj začele delovati protiletalske baterije in številni žarometi. Protiletalsko topništvo je naravnost z besnostjo skušalo zadeti nemška letala, pa se mu to seveda ni posrečilo. Zarometi so obupno iskali po nebu nemških letal, katerih prihod so najavili, toda nemški letalci so nadaljevali polet naravnost proti cilju. Vsako letalo se je strogo držalo svojega točno določenega mesta v skupini in posadke so se z največjo hladnokrvnostjo pripravljale na svojo nalogo. Odgovor protiletalskega topništva je zadivjal zelo naglo z največjo silovitostjo in se je zlasti zgoščal po tistih predelih ozračja, kjer bi bili Nemci najlažje našli važne cilje. Odgovor nemškega letalstva na nečloveške bombardiranja odprtih mest po zavezniških državah je bil zares strahoten.

Budimpešta, 23. julija. s. Iz pristojnega vira poročajo, da madžarske čete na galskem bojišču pobijajo sleherni sojsjetski odpor in še naprej napredujejo. Na bojišču pri Zalescykih so zavzeli Madžari nove kraje, ki jih navaja uradno poročilo. Važno vlogo pri tem napredovanju je imela konjenica, ki se je borila na neuporabnih cestah.

Berlin, 23. jul. s. Kakor poroča DNB, so zelo siloviti sojsjetski poskusi za zopetno osvojevanje Smolenska 20. in 21. julija spodleteli ob mogočem odporu nemških sil. Sojsjetske čete so imele zelo hude izgube. Nemški vojski so tudi med temi boji mogli zajeti preštevne ujetnike ter uničiti mnogo sojsjetskih bojnih voz.

Obisk bolgarskih državnikov v Rimu: Duce in predsednik vlade dr. Filov pri ogledu častne čete na Ostijski postaji.

Bollettino No. 412

Nuovi tentativi inglesi stroncati sul fronte di Tobruk

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Le basi di Malta sono state ancora sottoposte a bombardamento di nostri aerei nella notte sul 22. Nell'Africa settentrionale nuovi tentativi nemici di attacco sul fronte di Tobruk sono stati prontamente stroncati.

Velivoli dell'Asse hanno colpito nella piazza apprestamenti difensivi, batterie ed automezzi.

A nord-est di Marsa Luch velivoli germanici hanno attaccato una nave cisterna britannica, affondandola.

Vojno poročilo štev. 412

Novi poskusi angleških napadov pri Tobruku strti

Uradno vojno poročilo št. 412 pravi:

Italijanska letala so v noči na 22. julij znova bombardirala oporišča na Malti.

Severna Afrika: Angleški poskusi napadov na bojišče pri Tobruku so bili hitro zlomljeni. Italijanska in nemška letala so bombardirala obrambne naprave, baterije in motorizirana sredstva v trdnjavi. Severozahodno od Marsa Lucha so nemška letala napadla angleško cisternsko ladjo, ki je bila potopljena.

Il nemico ha compiuto incursioni su Bengasi e Derna.

Nell'Africa orientale una nostra colonna, formata da reparti nazionali e coloniali del presidio Uolcheit, ha effettuato con successo una ricognizione in forze, penetrando notevolmente nello schieramento avversario.

La sera del giorno 20 un aereo nemico ha lanciato alcune bombe sul centro urbano del comune di Mazzarino in provincia di Caltanissetta; si lamentano 12 morti e 16 feriti fra la popolazione civile. — (Stefani).

Angleška letala so izvedla polete na Bengazi in Derno.

Vzhodna Afrika: Italijanska kolona ki je bila sestavljena iz oddelkov narodnih in kolonialnih čet iz posadke v Uolcheitu, je izvedla uspešen ogledniški pohod ter je pri tem prodrla globoko v angleško črto.

V noči na 20. julij je angleško letalo metalo bombe na Mazzarino v pokrajini Caltanissetta. Med civilnim prebivalstvom je bilo 12 mrtvih in 16 ranjenih.

Spor med Nemčijo in med južnoameriško republiko Bolivijo

Bolivajska vlada je izgnala nemškega poslanika, nemška vlada pa je enak sklep sporočila bolivijskemu zastopniku v Berlinu

Berlin, 23. julija. s. Po nalogu nemške vlade je nemški poslanik v La Pazu, prestolnici južnoameriške republike Bolivije, izročil tamošnji vladi naslednje spomenico:

»15. julija mi je bolivijska vlada sporočila, da me ne smatra več za zaželeno osebo in želi, da do 22. julija zapustim državo. Ne menim, in ne nemški vladi niso bili sporočeni kakršni koli razlogi, ki bi mogli opravičiti tako ravnanje bolivijske vlade. To je razumljivo, ker takih razlogov sploh ni. Takoimenovane utemeljitve, ki jih je zastopnik bolivijske vlade kasneje povedal zastopnikom tiska, se same izkazujejo kot popolnoma izmišljene in brez sleherne podlage.

Po nalogu nemške vlade zato najodločneje protestiram proti ravnanju bolivijske vlade, ki nasprotuje vsem pravilom mednarodnih odnosov. Nemška vlada pa je prisiljena, da sporoči bolivijski

skemu odpravniku poslov v Berlinu, da tudi on ni več zaželen osebno in da mora v treh dneh zapustiti nemško ozemlje.

Nemški poročevalski urad razpravlja o spomenici, ki jo je nemški poslanik izročil bolivijski vladi in pravi, da je nezakoniti nastop Bolivije spremljal propagandističen govor namestnika zunanje ministra Združenih držav Sumnerja Wellesa. Ta še enkrat besno obtožuje državi Osi, češ, da pripravljata napad na Južno Ameriko.

Ta bolivijski nastop spremlja tudi poslanica predsednika Roosevelta ameriški zbornici, Roosevelt v ozadju bolivijskega dogodka vidi nemško grožnjo zoper Združene države. Te grožnje pa ni. Re. — elti govori o njej samo, da bi lahko obdržal pod orožjem ameriško vojsko proti volji ljudstva in te vojske same.

Novo mesto – drugo največje mesto Ljubljanske pokrajine

Nekaj odstavkov njegove najstarejše zgodovine

Zgodovinsko zanesljivih poročil o kraju, na katerem stoji danes Novo mesto, pred 11. stoletjem ni najti. V 11. in 13. stoletju je tu najti le pristave in kmetije zatiškega samostana. Vsaj deloma zgodovinsko ugotovljeni kraj sedanjega Novomega mesta je bilo neko naselje, ki se je imenovalo Gradece.

Zgodovino Novomega mesta so začeli pisati šele s 7. aprilom l. 1365.

Ta dan je povzdignil Rudolf IV. ta kraj v vrsto mest ter mu podelil mestne pravice. Iz desetih kmetij v Ločni, 18 kmetij in enega mlina v Bršljinu je Rudolf ustanovil novo mesto, ter izkazal temu kraju »veliko dobroto«, kar je sicer v ustanovnem pismu tudi naravnost izrekel, ko je dejal, da želi vsem svojim podložnikom milosti že po svoji prirojeni dobrotljivosti, še tem rajši pa stori to onim, ki jih je sam izbral in združil s tem, da jim je ustanovil novo mesto.

Bilo je prav za prav precej nenavadno, da je bil tak kraj, kjer je bilo po skalnatem pečevju raztresenih nekaj vasi, povzdignjen v mesto. Vzrok je bil v tem, da je Rudolf dal novemu mestu nalogo, privedi vso Slovensko Krajino pod avstrijsko oblast. Novo mesto naj bi postalo središče avstrijskih posestev na Dolenjskem.

Mesto so že od vsega začetka mnogo rajši imenovali Novo mesto, kakor pa »Rudolfswert« kot so mu rekli nekaj časa v srednjem veku.

To svojo ustanovo je Rudolf IV. posebno odlikoval s tem, da ji je dal svoje ime, »Rudolfswert« bi se reklo torej po slovensko »Rudolfovo Brdo« ali »Rudolfovo Otok«. Pri ustanovitvi mesta je dal Rudolf kraju tudi grb. Le-ta predstavlja Rudolfa sedečega na zamelasti blazini, na desni se mu svetijo tri sonca, na levi trije mesečni kraji. V levici drži državno, s križem ozaljšano jabolko, v desnici pa razvito avstrijsko zastavo, pritrjeno na meč. Na glavi ima nadvojvodske krono. V tem grbu so jasno izraženi vsi visokoležeči ustanoviteljevi načrti. Rudolf je dal svojemu mestu tudi mnogo gmojne podpore. Mestu je dal posebnega načelnika, mestnega sodnika. Sodniku je podelil pravico: sprejeti za meščana vsakega, kdor bi hotel v mestu živeti, razsoljavati prepire, soditi tujce; meščane je smel tedaj soditi je meščan.

Da je Rudolf privabil v mesto čim več meščanov je odločil, naj bo 7 let vsakega davka prost tisti, ki se v mestu naseli. To pravico so Novomeščani uživali do leta 1787. Pletnem Rudolf ni bil, da bi se naselili v mestu, a odpustil jim ni nobene mestne dolžnosti. Mestnemu

sodniku so bili oni prav tako odgovorni kakor navadni meščani, pa čeprav so imeli za sebe v Ljubljani posebno gosposko sodišče.

Meščanom je Rudolf mnogo koristil tudi s tem, da je onemogočil, da bi prišle meščanske hiše, polja, vinogradi, travniki, mlini kdaj v nemščanske roke. Zato je z nekim odlokom prepovedal, da ne premaknejo stvari prodajati komer koli drugemu razen meščanom. Vsaka kupna pogodba, ki bi bila temu protivna, je bila neveljavna. Tudi ta važna odločba je veljala zelo dolgo, vse do leta 1787, ko jo je Jožef II. razveljavil.

Da bi Novo mesto uspevalo tudi kar trgovine, je Rudolf odločil, da je vsak trgovec, ki pri-

Čelistični koncert Arturja Bonuccija

V veliki filharmonični dvorani je v ponedeljek priredila Glasbena Matica v Ljubljani koncert čeliste g. Arturja Bonuccija. Koncert je bil pod pokroviteljstvom Visokega Komisarata. Biti bi bil moral prav za prav na krasnem dvorišču poslopja mestne občine, zaradi prehladnega večera pa ga je prireditelj prenesla v omenjeno dvorano. Škoda, da nismo mogli poslušati koncerta na prostem; kajti če bi se ob tej priliki obnesel, kar se tiče akustike, bi s tem pridobili prav lep prostor za poletne priredbe komornih koncertov.

Velika filharmonična dvorana je bila dobro zasedena. Poleg številnega občinstva so se koncertu udeležili mnogi odličniki civilne in vojaške oblasti. S svojim obiskom je koncert počastil tudi Eksel. Visoki Komisar g. Emilio Grazioli. Prisotnih je bilo lepo število vajakov.

Sporod koncerta je bil razdeljen v tri dele. V prvem delu smo slišali dela: Sammartinija »Largo e gigas«, Boccherinija »Andante affettuoso e allegro rustico«, dal Concerto in re, Haydna »Adagio a tempo di minuetto«, dalla Sonata in do maggiore. Drugi del je obsegal Dvořakov »Con-

de na semeni v Novo mesto osem dni pred sejmom in osem dni za njim varen pred vsako tožbo ali kakim drugim nadlegovanjem mestnega starešinstva. S tem je vabil vojvoda trgovce v mesto, da ne bi bilo treba meščanom po potrebnih bogve kam. Ogrski trgovci, ki so hoteli skozi Novo mesto, so smeli šele tedaj zapustiti mesto, in odnesti svoje blago, če ga Novomeščani niso potrebovali in se z blagom primerno založili.

Ker je bilo v okolici mesta mnogo gozdov, je vojvoda dovolil meščanom jemati iz njih les za kurjavo in stavbe, kolikor so ga potrebovali. Tudi v žužemberskem in mehovskem graščinskem posestvu so smeli Novomeščani sekati les za svojo potrebo.

Za čast meščanov je bilo tudi poskrbljeno, saj je vojvoda odločil, da bo vsakdo, ki bi zalil meščane, moral plačati ogromno vsoto 100 funtov zlata.

Iz teh skromnih začetkov se je Novo mesto kmalu povzdignilo v kar veliko mesto, kakršno je ostalo še danes.

certo in si minore, op. 104 v treh stavkih: Allegro, Adagio non troppo, Allegro moderato. Tretji del pa je obsegal Respighija »Adagio e variazioni, Alfana »Il Danza romana in do maggiore«, Guerrinija »Legenda«, in Casella »Tarentella«.

Velika tehnična spretnost koncertanta, ki ima zelo dober instrument, je prišla do polne veljave še posebno v Dvořakov skladbi ter v efektnem tretjem delu, kjer predstavlja Respighij »Adagio e variazioni« najpomembnejše delo sodobnih stremiljenj v ustvarjanju. Zadnja leta se tudi na pobudo domačih prirediteljev ta avtor pogosteje pojavlja na naših koncertnih sporedih. Zadnje čase spoznavamo tudi skladateljsko stvarjalnost modernisti Casella. Tehnično mojstrsko je izvajal ves program. Le tu pa tam smo pogrešali nekoliko tiste prepričujoče toplote, ki človeka pritegne z vso silo nase in ga v nepopustljivi napetosti obdrži v svetu najčistejših glasbenih lepote. V splošnem pa je bil koncert dober in publika ni štedila s priznanjem. V tankočutni klavirski spremljavi se je odlikovala tudi pianistka ga. Maria Luisa Faini, ki je podajala smotreno oblikovalno igro.

Ljubljani se obeta velika zajčja farma

Ljubljana, 23. julija.

Duša vsemu gibanju za rejo malih živali je sedaj postalo društvo »Mali gospodar« v Ljubljani. Po prizadevanjih bivše banke uprave se je posrečilo, da so se bile vse svoj čas obstoječe organizacije rejcev malih živali, poprej razcepljene, združile in je bila ustanovljena enotna, vsa društva po posameznih krajih Slovenije obsejajoča Zveza, ki je nosila uradni naslov »Zveza društev Mali gospodar«. Ta zveza je imela posebno mnogo društev po Gorenjskem in Štajerskem. Zaradi nastalih velikih državno-političnih in teritorialnih sprememb je postalo delovanje Zveze oteženo, kočeno, okrnjeno in zato se je celotno delovanje, gibanje in stremenje rejcev malih živali osredotočilo na ljubljansko društvo »Mali gospodar«. To društvo je dalo že mnogim prav lepe praktične nasvete, in je doseglo prav v teh časih zadovoljive uspehe tako, da je vedno večje zanimanje za to praktično gospodarsko gibanje med malimi ljudmi.

Veliko je zanimanje za rejo kuncev. Glavno načelo pa mora biti povsod, da bodi rejec praktično strokovno podkovan, da imej dobre svetovalce in da imej kletke higiensko dobro urejene.

Zadnjič smo že poročali o lepi kokošji farmi tam ob lžanski cesti. Zaradi pomanjkanja kokošje

krme je bila farma nekoliko reducirana napram obsegu prejšnjih let. Lastnik farme pa je začel gojiti poleg kokoši tudi domače zajce. Goji pred vsem eno najboljših zajčjih vrst, takozvane francoske sive »ovnjake«. Ti domači zajci so v glavi podobni ovnu in imajo dolga, nizdol viseča ušesa, kakor ovni. So jako iskani in dosegajo težino do 6 kg. So v pogledu rentabilnosti prav dobra vrsta, kajti rejcu donosajo čedne dohodke.

Kakor nam zatrjujejo, je sedaj uvedena akcija, da bi se v Ljubljani na primernem prostoru ustanovila velika zajčja farma. O ustanovitvi take farme razmišljajo tudi na mestni občini in je upati, da bo g. župan, ki goji, kar mora priznati vsak objektivni meščan, največje zanimanje za vsa gospodarska vprašanja malega človeka in za vsa gibanja, s katerimi gre za izboljšanje gospodarskega položaja malih ljudi. Vprašanje o ustanovitvi velike mestne zajčje farme je baje stopilo že v aktualen štadij. Je že baje za to farmo izbran primeren svet mestne občine ljubljanske. Poudariti je treba, da bi taka farma, ki bi jo vodil praktičen strokovnjak, bila velikega pomena za mnoge ljubljanske občane, ko bi jim bila omogočena izbira in nakup lepih in dobrih zajčjih vrst.

15.33 Wölke, Ne., 15.16 Lettita, Fi., 15.05 Profeti, It., 14.96 Bruzen, Nemčija.

Skok ob palici: 4.71 Warmerdam USA) 400 Harnzwick, Ne., Zeuffka, Md., Lähdesmäki, Fi., Reinikka, Fi., 3.90 Glötzner, Nemčija.

Disk: (53.26 Harris USA), 52.10 Kulitzuy, Md., 51.05 Consolini, It., 50.70 Harratt, Md., 50.46 Remetz, Md., 50.38 Lampert, Nemčija.

Kopje: 73.76 Mikkole, Fi., 73.72 Nikkanen, Fi., 71.10 Järvinen, Fi., 70.77 Antonen, Fi., 68.32 Toivonen, Finska.

Kladivo: 56.62 Storch, Ne., 55.71 Blask, Ne., 52.70 Petersen, Danska, 51.36 Eriksen, Švedska.

V prvi polovici 1941 je padlo osem svetovnih rekordov in sicer: tek 1000 m 2:21.5 Harbig, Nemčija. Stafeta 4x440 3:09.4 Kalifornijska univerza, 4x880 7:34.5 Kalifornijska univerza USA. Skok v višino 2:108 Steers, USA, met diska 53.26 Harris, USA. Izenačena sta dva rekorda: 400 m Klemmer, USA (bratitelj Harbig) 110 m zapreke Wolcott, USA (bratitelj Towns). Padel je tudi prejšnji svetovni rekord v skoku ob palici. Ta rezultat je tudi v oceni po finskih tabelah najboljši na svetu sploh. Ti rekordi nam pričajo, da bo v tehničnih disciplinah še velik napredek, medtem ko se bodo v disciplinah, kjer odločuje večinoma telesna sila sama, rekordi pobiljali, ampak šele počasi. R.

Spalne zofe ugodno prodaj Tapetnik, Gosposka 11

Živilske nakaznice za sladkor in maščobo za avgust

V navodilo in ravnanje prebivalstva in trgovcev na drobno sporoča mestni preskrbovalni urad: Živilske nakaznice za maščobo (mast, slanina, olje) in sladkor za mesec avgust bodo izdane na podlagi prošnji, ki so bile vložene prejšnji mesec. Za to ni potrebno prošnji ponavljati.

Ce pa so nastale spremembe v posesti zaloga, bo treba postopati na sledeči način:

Družinski glavarji, ki so že v posesti živilskih nakaznic za maščobo in sladkor in ki so sedaj pridobili zalogo, morajo zalogo takoj prijaviti pri trgovcu na drobno, najpozneje pa do 24. t. m. na posebnih formularjih, ki se dobe pri trgovcu-detalistu.

Oni družinski glavarji, ki so pa med tem že prijavljeno zalogo porabili, pa bodo lahko zahtevali gori navedena živila pri trgovcu na drobno. Trgovci na drobno bodo morali vse spremembe, ki so jim jih naznanili interesenti, predložiti najpozneje do 25. t. m. mestnemu preskrbovalnemu uradu, kjer bodo lahko dobili tudi nadaljnje tozadevne tiskovine.

Civilne zavodske družine, gostinski obratti in — samo za sladkor — tudi lekarne, bodo morale eventualne spremembe zaloga prijaviti tekom 24. t. m. neposredno pri mestnem preskrbovalnem uradu, kjer se jim odobri bon za dobavo.

Hrvaški vojni ujetniki izpuščeni

V Zagreb se je vrnil z obiska vojaških koncentracijskih taborišč v Bolgariji, Srbiji, Albaniji in v Grčiji poročnik Vladimir Bosiljevič, ki je poskrbel za vrnitev vseh hrvaških državljanov, vojnih ujetnikov. Tako zdaj v omenjenih državah ni več hrvaških ujetnikov. V koncentracijskih taboriščih so samo še tisti Hrvati, ki pripadajo judovskemu ali srbskemu plemenu — pravi poročilo iz Zagreba — in so imena teh poslali hrvaškemu Rdečemu križu, da bo lahko obvestil njihove sorce, kje zdaj so. Zbrani so tudi že vsi podatki o tistih Hrvatih, ki so v balkanski vojni padli ali bili ranjeni.

Novice iz države

200 novih »ljudskih vrtov« v Firenzi. V nedeljo so z velikimi svečanostmi »odprli« v Firenzi 200 novih »ljudskih vrtov«, ki jih je skrbno pripravil in obdelal tamkajšnji Dopolavoro. Skupna njihova površina znaša 15 hektarov. Svečanosti so se udeležili poleg ogromne množice ljudstva tudi glavni tajnik Dopolavora, zastopniki oblasti in duhovščina. Nadalnjih 200 »ljudskih« ali takolmenovanih »vojnih« vrtov bodo slovesno odprli v prihodnjih dneh in bodo na ta način spet približno 10 hektarjev plodne zemlje obrnili v splošno korist.

Ob štiriletnici Marconijeve smrti. V Bologni so 21. t. m. priredili na grobu slavnega italijanskega učenjaka Marconija spominke svečanosti ob četrti obletnici njegove smrti. Ob grobu so bili zbrani pokojnikov s svojci, zastopniki oblasti in duhovščine, znanstvenih ustanov in društev ter veliko število meščanstva. Na grob so pri tej priliki položili tudi številne vence, med njimi vence Marconijeve žene in hčerke Elettre, vence mestnega prefekta, Italijanske Akademije, mestne občine in vseučilišča.

Priprave za proslavo tristoletnice smrti Galileja Galilei. V Rimu se je sestala posebna komisija, ki jo je imenovala Italijanska Akademija, da organizira slovesno proslavo tristoletnice slavnega zvezdoslovca Galileja Galilei. Komisija se je sestala pod predsedstvom predsednika Italijanske Akademije, Luigija Federzonija, ki je navzočnim izrazil željo, da bi bila omenjena proslava čim slovesnejša, dostojna velikega učenjaka, v čigar spomin bo prirejena. Najprej bo proslava v Rimu, potem pa se bo nadaljevala v Firenzi, Pisi in Padovi, t. j. v tistih mestih, ki so bili z življenjem Galileja v najtesnejši zvezi. Izdali bodo v kratkem tudi vsa Galilejeva dela, v omenjenih mestih pa bodo prihodnjo spomlad priredili več predavanj o tem velikem italijanskem zvezdoslovu.

Prekop Milano-Cremona in rečna zveza med Donavo in Padom. Na sedežu milanske pokrajinske uprave se je večerjal sestali odbor za vodne poti v tej pokrajini. Predsednik je na seji dal pomembna obvestila, ki se nanašajo na vprašanje plovne prekopa med Milanom, Cremono in reko Pad ter na vprašanje plovne vodne zveze med Donavo in Padsko nižino, za kar so načrti že izdelani. Z novima prekopoma bo celotni promet na tem področju precej razbremenjen.

Finsko vojno poročilo pravi, da so ob severovzhodnem bregu jezera Ladoga finski oddelki zasedli mesto Pikkaranta, koder je potekala bivša meja med Rusijo in Finsko.

Časopisje južnoameriških držav ogorčeno obsoja sklep ameriške vlade, da se pretrgajo sleherne trgovske zveze s 1800 južnoameriškimimi državami, osumljenimi, da so trgovale z državami Osi. Pravijo, da je tak sklep nevreden naroda s sto milijoni duš. Perujski listi pišejo, da bo zaradi tega šlo v konkurz samo v Peruju 80 največjih trgovskih podjetij.

2 Goriške in Krasi

Zatemnitve v Trstu. Tržaški prefekt je izdal nov odlok o nočni zatemnitvi v Trstu. Od 21. julija dalje je določeno, da mora vladati po mestu stroga zatemnitev že od desetih zvečer pa do petih zjutraj in sicer do nadaljnjega odloka. Policijske oblasti bodo budno pazile, da se bodo meščani te nove odredbe res tudi točno držali. Proti kršiteljem teh predpisov so določene zelo stroge kazni in sicer zapor do treh mesecev in globa do 2.000 lir.

Tržaški tramvajski uslužbenci za ranjence. Uslužbenci cestne železnice v Trstu, ki so zaradi vestnega opravljanja službe prešli pred kratkim nagrado, so sklenili od tega denarja nekaj pokloniti za vojne ranjence. Tako poroča »Il Piccolo«, da so se namenili popolnoma iz lasne pobude dati za knjižnico vojnih ranjencev 900 lir.

Odlok, ki prepoveduje ženskam nositi dolge hlače, je tudi v Gorici zadel nekaj žensk, ki so mislile, da morajo biti vedno nekega posebnega. Iz Gorice poročajo, da je bilo teh hvala bogu le majhno število in da so se tudi te morale zdaj pokoriti novim predpisom in se odpovedati svoji grdi navadi, ki ženskam ravno ne dela posebne časti. Poštene Goričanke so se zgražale nad takimi »dama« in so zdaj z velikim zadovoljstvom pozdravile odlok, da je ženskam dolge hlače prepovedano nositi. Saj je to res bilo pravo epakovanje, ki je zlasti za sedanje resne čase kaj malo umestno.

»Boj Sovjetom« je naslov novega, za vse zanimivega filma, ki ga bo čez kak teden začel predvajati v Trstu zavod »Luce«. Priказovali bodo prizore, ki so jih posneli filmski operaterji »Ufec« na vzhodnih bojiščih za časa srditih bojev v Galiciji, na Litvanskem in zadnje čase v Ukrajini.

Nemški listi poročajo, da je bil pri Vitebsku ujet najstarejši Stalinov sin iz prvega zakona in da je izpovedal Nemcem, da se je udal, ker se mu zdi vsak nadaljni odpor neumestno.

Združene države so dovolile Angliji novo posojilo v znesku 425 milijonov dolarjev za plačilo naročil v ameriški vojni industriji. Obrestna mera je 3 odstotke. Posojilo bo treba vrniti v 15 letih.

Včeraj popoldne je dopotoval v Carigrad italijanski poslanik iz Moskve Rosso s 30 člani poslaništva.

Axel Munthe: »Spomini in utrinki«

II. Gospod Alfredo

Prav nič ne vem, kako je naneslo, da sem zašel v skromno majhno kavarano, pa tudi ne vem, kako se je zgodilo, da celo tisto leto nisem zahajal v nobeno drugo.

Bog ve, če nisem postal stalen gost v tej kavnarni samo zavoljo gospoda Alfredo.

Vse je kazalo, da obudeje pozneje kakor jaz, saj sem utegnil pokaditi cigareto ali dve, preden se je prikazal v Café de l'Empereur. Hodil je ponosno pokonci v svojem ličnem, tesno zapetem fraku, pod pazduho je stiskal zvitek rokopisa in sivi lasje so mu v lepih kodrih obrobili nagnani, a otroški obraz. Strežnik mi je prinesel skodelico kave in položil med nju šahovnico. Gospod Alfredo me je s svojo staromodno oliko zmeraj najprej povprašal po mojem zdravju, potem sem pa še jaz dobil zadovoljivo zagotovilo, da se tudi on prav dobro počuti. Nato sem začel postavljati šahovske figure. Kadar sem se sklanjal pod mizo, da bi pobral kmeta, ki je zmeraj na kak način padel na tla, je gospod Alfredo naglo potegnil iz žepa košček sladkorja in ga spustil v skodelico.

Vedno sva igrala po dve partiji. V igrah me stalno spremlja čudna smola in stari gospod, ki je ljubil šah, je ves žarel od veselja, kadar me je matiral. Igral je silno počasi, a s čudovito drznostjo in potem ko sva že igrala dan za dnem, mesec za mesecem, še vedno nisem mogel jasno

presoditi, kdo od naju slabše igra. Največja uganaka pa je bilo zame to, da je gospod Alfredo skoraj vedno le igral s kraljem ali s kraljico; le včasih se je proti svoji volji lotil skakačev, trdnjav in lovecev, a za kmete se je zdelo, da se sploh ne mení. Nikdar še nisem nikogar videl tako igrati in pogosto sem moral natančno pogledati, da sem lahko ugotovil, da sem izro res izgubil.

Pogovor je skoraj zmeraj nanesel na književnost, prav posebej pa na gledališče. Gospod Alfredo je bil skrajno zahteven glede dramske umetnosti in se ni strinjal z nobeno drugo gledališko obliko razen z žaloigro. Bil je strašno izbirčen glede piscev. Prav tedaj sem bil vnet prišač Victorja Hugoja, a gospod Alfredo ga je imel za preveč čustvenega. O Racineu in Corneilleu je imel milejšo sodbo, vendar mi je dal vedeti, da se mu zdita vse premalo izrazita. Sovražil je veseloigro in kar vnaprej je odklanjal, da bi Scribe, Augier, Labiche ali Dumas zaslužili kaj slave. A če si je omenil Offenbachovo ali Lecocogovo ime, si sicer mirnega gospoda Alfredo spravil v besnost; tedaj je jezno izbruhnil v italijanščini, v kateri je govoril samo, kadar je bil hudo razburjen. Ožigalsal ju je za »birbantič« (lopova) in »avvelenatorič« (zastupiljevalca) — češ da sta s svojim strupom zamorila dober okus enega celega rodu in da sta v veliki meri bila odgovorna za propad današnje žaloigre.

Videti je bilo, da je bil dobro poučen o vsem, kar je zadevalo pariška gledališča in jasno je tudi bilo, da je bil vnet obiskovalec gledališč. Nekajkrat sem mu namignil, da bi šla kak večer skupaj v gledališče, a opazil sem, da me gospod Alfredo nekoč ni hotel razumeti. Brž ko sva odigrala drugo partijo, je gospod Alfredo vselej potegnil iz žepa štiri souje, ki jih je imel zavite v papir, poklical strežnika, vprašal, koliko mora plačati in položil štiri novce na mizo. Café d'Empereur ni bil drag, kakor vidite. Na Boulevardu St. Germain so ti zaračunali za skodelico kave osem soujev, tu pa samo štiri, če si naročiš kavo brez sladkorja in mleka — gospod Alfredo mi je že davno zaupal svoje izkustvo, da sladkor vzame kavi pol okusa. Jaz pa nisem bil tako hudo natančen in sem zmeraj zahteval kavo s sladkorjem in mlekom pa še kozareček konjaka povrh. Nikdar pa se mi ni posrečilo, da bi gospoda Alfredo spravil do tega, da bi sprejel »majhen kozareček«. Skušal sem ga z vsem, kar je Café d'Empereur premogel, a častiljivi stari gospod je vselej vlijudno, toda odločno odklonil.

Vedel sem, da je gospod Alfredo pisatelj in da je prenašal pod pazduho rokopiš žaloigre v petih dejanjih. Zmeraj sem občudoval pisatelje pa umetnike in z vsemi močmi sem mu dopovedoval, kako počastnega sem se počutil v njegovi družbi. Že davno sem mu bil vse povedal, kar je zadevalo mene in moje posle, a gospod Alfredo je bil čudovito molčeč v vsem, kar se je njega tikalo. Nekajkrat, ko sva se poslovala od kavarne, sem ga skušal še malo pospremiti, a kakor hitro sva stopila na cesto, se je brž poslovil, tako da sem lahko takoj spoznal, da nisem zaželen. Včasih sem mu tudi izrazil željo, naj mi dovoli, da ga kdaj obiščem. Pa mi je povedal, da prav zdaj nikakor ne utegne. Čutil sem, da ga v vsem ovira

žaloigra, zato ga na noben način nisem hotel motiti.

Zvečer ni nikdar prišel v kavarano in tako sem posedaval tamkaj sam in si s kajenjem kratil čas. Sem pa tja sem večerjal s kakim sošolcem neke doli ob boulevardu, toda kot pravi prebivalec Quartiera Latina smo le redkokdaj prekorabili Seino. Nekega večera pa, ko smo sedeli pri skupni večerji, je nekdo predlagal, da bi vsi skupaj šli v Variétés in gledali Offenbachovo »Les Brigands«, ki so prav tedaj silno zaslovelo. Zvlekli so tudi mene s seboj — ne vem več kako.

Ves parter je bil napolnjen s študentarji. Bili smo kar se da navdušeni in poskakali smo prav tako krepko kakor najeti ploščaki, ki so sedeli zadaj za nami. Imel sem občutek, ko da sem neiskren nasproti mojemu staremu prijatelju iz Café de l'Empereur; vedel sem tudi, kako bi me s prezirno gledal, če bi me videl zdaj na takem prostoru. Zato sem sklenil, da mu o vsem ne bom črnil niti besede. A nisem si mogel pomagati, ves čas sem se na vso moč krohal. Komaj je bila zadnja pesem pri kraju, ko so plačanci začeli grozno poskakati in ves parter se jim je rad pridružil. Ko smo opešali in so nam roke že kar omahale, so plačanci z vso silo povzeli oglašujoče ploskanje in tako so hladni gledalci za nami s silnim navdušenjem pozdravljali sijajno veseloigro; nato so ti ubogi zlomki v zboru začeli kričati »živijo, živijo«, da bi si s tem zaslužili svoj kruh za naslednji dan.

Nenadoma me je predrnil klic »živijo, živijo«, ki ga je bilo slišati, ko je bilo križanje že pri kraju. Naglo sem se ozri in preletel vrsto, v kateri so sedeli plačanci ploščaki — v veliko začudenje mojih tovarišev sem pograbil klobuk in se sprazil iz gledališča.

Sekajte gozd tudi s pametjo, ne samo s sekiro!

Tako boste ohranili naši pokrajini lepo zunanost in stalen vir dohodkov

Ljubljana, 23. julija.
Staro slovensko kmečko reklo o gozdu je veljalo: Gozd je treba sekati tudi s pametjo, ne samo s sekiro. Kmetje so hoteli reči s tem, da bi bilo nespametno in škodljivo sekati kar vse vprek, kakor nanese prilika in kakor kaže kupčija.
Sedanje razmere so prinesle ugodno konjunkturo za lesne vrste. Vse gre v denar: rezani les, cela debla, drva, tudi oglje, zlasti zadnje, za katero se je povpraševanje močno dvignilo. V Ljubljani je bil prejšnje čase kaj redek prizor, da smo videli cele karavane voz, naloženih z ogljem. Naše gospodinjice so oglje bolj potrebovale samo za likanje, manj pa za kuho in kurjavo, če so sploh kdaj v ta namen rabile oglje. Drugače je to na Krasu, zlasti pa v Trstu. Tam, kjer v Trstu imajo plinske napeljave, kurijo ponavadi z ogljem na odprtem ognjišču. Zato je bil Trst vedno glavni kupec našega oglja in umevno je, da se je povpraševanje po njem sedaj znatno dvignilo. To velja tudi za les in drva. Gospodari naj pomnijo, da je gozd prav za prav edina dragocenost, s katero razpolaga naša zemlja, kar drugih pridelkov sedaj Ljubljanska pokrajina razen lesa sploh ne more izvažati v večji količini. Zato je treba sekati res odrasla drevesa po skrbni izbiri. Nikdar naj gozdpodar ne poseka vsega gozda, zlasti naj ne sekamla mladih dreves. Tako more kmetiški posestnik stalno vsako leto računati na gozd kot vir dohodkov ter more tudi svojim naslednikom izro-

čiti svojo dediščino neokrnjeno. Tako tudi gozd več vrže, če ga sekamo s pametjo.
Gozd je zaščiten pred hudourniki, pred povodnjami, pred vremenskimi ujami. Tam kjer ni gozda, gospodari burja in prinaša v deželo puščost. V Ljubljanski pokrajini je gozd povečini na kraških tleh. To se pravi, da se z nekaj izjemami (Krim, pa še ta ne ves), gozd ne obnavlja več sam od sebe. Tla je treba torej pogozdovati sproti, če nečemo, da ne bomo čez leta imeli golo skalovje, kjer bo komaj nekaj koz našlo za silo hrane. Staro pravilo je veljalo: za vsako posekano odraslo drevo je treba zasaditi dve novi drevesci. Tega se morajo gospodari držati tudi sedaj v spremenjenih razmerah in naslednji rod bo sodobnikom gotovo hvaležen za to. Vsak pameten gozdpodar bo uporabil za napravo oglja tudi samo tisto drevo, ki ga iz katerega koli razloga ne more uporabiti bodisi za deske in hlode, niti ne za drva. V poštev pride torej staro, skrivenčeno drevo, neprimerno za žago, grčav les, votla debla in pa dreve, ki raste tam, odkoder je težak transport delov do žag.
S pametnim gozdnim gospodarstvom bomo ohranili naši pokrajini njeno lepo zunanost, pa tudi stalen vir dohodkov in narodnega blagostanja! Sui imamo v neposredni bližini, to je na pravem Krasu dovolj zgleda, kam je pred stoletji privlelo brezobzirno izsekavanje in pa pomanjkanje skrbi za pogozdovanje!

Sedanja dela na ljubljanskem Gradu

S prenovljenim Gradom bo Ljubljana znatno pridobila

Ljubljana, 23. julija.
Lepi sončni julijski dnevi izvajajo mnogo Ljubljancem na spreboje, ki jih še vedno dovolj nudita naše mesto in njegova okolica. Sprehajalci na Gradu pa imajo površ tega tudi priliko, da zadostijo svoji radovednosti in radi povprašujejo delovodjo, paznike in delavce, kako napredujejo dela pri obnovi grajskega poslopja. Sicer tudi šance niso še povsem dovršene in bo treba tudi nekaj kamnov vidati ter očistiti zidovje navoženega in sedaj odvečnega peska, vendar so šance v glavnem že gotove in kar je še dela pri njih ostalo, se da urediti v enem dopoldnevu.
Nekaj drugega je z grajskim poslopjem samim, ki je letos očitno še nedovršeno ter čaka tam mestno občino in delavce še obilo dela. Iz grajskega poslopja, kjer je bilo v prejšnjih časih, ko je bila stanovanjska stiska na višku, kakih sto družin pod streho, se jih je dosedaj izselilo že skoraj polovica v razna druga poslopja, oziroma v zasilne barake v Mestnem logu, ki jih je dala postaviti mestna občina, polovica prebivalcev pa še čaka, kdaj pride na vrsto.
V glavnem sedaj delajo obojni strop pri vhodu. Ta obok bo iz masivnega podpeškega kamna, posamezni kamni pa so med seboj zvezani s plastjo cementne malte. Sicer bi kamni tudi brez cementa krepko držali obok, toda pozimi bi zmrazil utegnila kamne omajati, tako pa to preprečuje malta. Vsi kamni so posebej klesani ter so na delu primorski rojaki priznani izvrstni klesarji in zidarji za taka dela.
Severni del poslopja, desno od vhoda, zidari predelujejo sedaj v bodočo restavracijo, oziroma v grajsko klet. Ta klet pa nikakor ne bo pod zemljo, temveč se bo nivo tal kleti ujemal z nivojem tal vhoda.

vojem tal vhoda. Nad kletjo bo terasa, nad samim vhodom pa dovolj prostorna gostilniška soba, kamor se bodo gostje v primeru slabega vremena zatekali. Sedaj je v pritličju v glavnem že gotova kuhinja, shramba in stranišče, sedaj delajo delavci teraso in pa sobo nad vhodom.
Tudi druga dela na grajskem poslopju so v teku. Tako na severnem in na južnem pobočju grajskega hriba, levo in desno grajskega drevo-reda, delavci mestne vrtinarije urejajo še nekaj gred s cvetjem in lepimi grmičevjem.
Prihodnje leto bomo v glavnem videli, kako bo izgledal Grad v novi obliki, tako, kakor je dal zanj idejo prof. Plečnik in pa mestni arhitekt inž. Kobe. Na vsak način bo Ljubljana s preurejenim Gradom znatno pridobila.

Strokovno-nadaljevalno šolstvo v Ljubljanski pokrajini

Ljubljana, 23. julija.
Za preteklo šolsko leto 1940-41 smo imeli na 24 šolah 2572 učencev, od teh 715 vajenk. Na ljubljanskih šolah je stanje naslednje:
1. Splošna strokovna nadaljevalna šola na Vrtači: 122 vajencev in 102 vajenk, skupaj 224. Šola so obiskovali pekovski, mesarski, vrtnarski, slastičarski, večinoma pa brivski vajenci ter frizerske vajenke.
2. Mehanična-tehnična šola na Ledini: letos je bilo na njej 421 vajencev kovinske stroke: strojni in stavbni ključavničarji, mehaniki, kovači, livarji, kolarji, kovinostругarji, vodovodni instalaterji, elektromonterji, galvanizerji, zlatarji, srebrarji, pasarji, precizni mehaniki in izdelovalci glasilh, stavbni in galanterijski kleparji itd.
3. Stavbna strokovna nadaljevalna šola na Grabnu: 211 vajencev (zidarji, kamnoseki, mizarji, dimnikarji, pečarji, keramiki itd.).
4. Zenska strokovna nadaljevalna šola za oblačilne in umetne obrti pri Sv. Jakobu: 349 vajenk: krojačice, šivilje, modistkinje, izdelovalke umetnih cvetlic itd.
5. Strokovna nadaljevalna šola za oblačilne in umetne obrti na Prulah je imela 268 vajencev in 4 vajenke, skupaj 272. Šola so obiskovali krojaški, krznarski, čevljarški, slikarski in plesarski vajenci.
6. Grafična strokovna nadaljevalna šola na Trgovski akademiji na Bleiweisovi cesti je imela 23 vajencev.
7. Gostilničarska nadaljevalna strokovna šola na Privozu v Gostilničarskem domu: 24 vajencev in 5 vajenk, skupaj 29, in
8. Trgovska gremialna nadaljevalna šola v Trgovskem domu: 105 trgovskih vajencev in 127 vajenk, skupaj 232 učencev. Na vseh 8 šolah smo imeli samo v Ljubljani 1174 vajencev in 587 vajenk, skupaj 1761 učencev.
Na deželi: Pri Marji Devici v Polju: 85 vajencev in 8 vajenk. Vrhnika: 59 vajencev in samo 3 vajenke. Cerknica: 14 vajencev in 5 vajenk. Kočevje: 109 vajencev in 17 vajenk. Ribnica na Dolenjskem: samo 74 vajencev brez vajenk. Velike

Blocco dei prezzi

All'Alto Commissariato pervengono continue lagnanze contro gli esercenti per abusivo aumento di prezzi.
L'Alto commissariato richiama l'attenzione dei rivenditori sulle disposizioni delle proprie ordinanze no 17 del 9 maggio e no 63 del 9 luglio, per le quali i prezzi di tutte le merci, non fissati da appositi listini, e le maggiorazioni precedentemente in vigore sono stati bloccati alla data del 15 marzo a. c.
Qualunque modificazione in aumento non autorizzata costituisce pertanto una contravvenzione alle predette ordinanze e saranno perciò severamente punite.

Blokiranje cen

Visokemu Komisarju prihajajo ponovno pritožbe zaradi zlorabnega zvišanja cen v javnih obratih.
Visoki Komisar opozarja prodajalce na določbe uredb št. 17 od 9. maja in št. 63 od 9. julija, s katerimi so se cene vseh vrst blaga, v kolikor niso določene s posebnimi ceniki, in predhodno veljavna zvišanja blokirala na dan 15. marca t. l.
Zato se bo katere koli nedovoljena sprememba cen navzgor smatrala za prestopok proti gornjim uredbam in bo strogo kaznovana.

Modificazioni dell'orario di servizio sulla linea Trebnje na Dol.—Mokronog-Bistrica

A cominciare dal 23. luglio p. n. verranno soppressi sulla linea Mokronog-Bistrica—Trebnje na Dol. i treni omnibus in partenza da Mokronog alle ore 8.00 e 18.30 ed arrivo a Trebnje alle ore 8.30 e 17.00 e verranno effettuati in loco vece i treni in partenza da Mokronog alle 12.12 e 20.43 e con arrivo a Trebnje alle 12.41 e 21.18.

Spremembe voznega reda na progi Trebnje na Dol.—Mokronog-Bistrica

Od srede, dne 23. julija dalje izostaneta na progi Mokronog-Bistrica—Trebnje na Dol. potniška vlaka, ki odhajata iz Mokronoga ob 8.00 in 18.30 ter prihajata v Trebnje ob 8.30 in 17.00, zato pa vozita vlaka z odhodom iz Mokronoga ob 12.12 in 20.43 in prihodom v Trebnje ob 12.41 in 21.18.

Ljubljana

Koledar

Danes, sredo 23. julija: Apolinar, škof.
Četrtek, 24. julija: Kristina, devica in mučenica.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 34; mr. Trnkocij del. Mestni trg 4; mr. Ustari, Selenburgova ulica 7.

Preselitev prodajalne mestnega preskrbovalnega urada. Ker je treba v mestni tržnici, kjer je mestni preskrbovalni urad že precej dolgo prodajal svoje blago, nadaljevati z deli, da bodo tržnice čimprej pripravljene za vselitev mesarjev, je mestni preskrbovalni urad moral preseliti svojo prodajalno zopet na Vodnikov trg v leseno barako ob Mahrovi hiši, kjer je že prej prodajal svoje blago. Da gospodinjice danes ne bodo imele nepotrebnih potov, jih opozarjamo, da lahko kupijo v znani mestni baraki ob Mahrovi hiši krompir, fižol, sojino moko in drugo blago, ki ga prodaja mestni preskrbovalni urad za prehrano prebivalstva po nizkih cenah.

O Rumfordovi juhi smo zadnjič brali, kako uspešno je našemu narodu blažila strahoto lakote, in prizadevnemu ljubljanskemu človekoljubu je prišlo na misel, da bi to slavno juho poskusil. Naročil je napraviti v kuhinji več poskusov po objavljenem receptu ter se preprčal, da je Rumfordova juha tudi za današnji okus prav dobra, poleg tega pa zelo tečna hrana. Glavno pri Rumfordovi juhi je pa to, da jo lahko pripravimo brez masti ali kakršne koli druge maslobo, ki jo pač nadomeščajo druga hranila, predvsem pa grah. Gospodinjice naj same poskusijo naslednji recept za Rumfordovo juho ter naj za 10 oseb vzamejo 4.666 g vode, 80 g soli, 1.240 g krompirja, 379 g našega enotnega kruha, 423 g graha ali pa tudi fižola ter 335 g ješprenja. Če nimajo ješprenja, naj jedi pridajo nekoliko moke. Recept predpisuje 193 g josiha, vendar so pa v tedanjih časih gotovo imeli boljše in ne tako oster ješih kakor dandanes, zato pa vzamemo toliko dobrega vinskega josiha ali pa precej manj navadnega josiha, da jed ne bo preveč kisla. Jed je seveda gosta kakor n. pr. naš slavi ričet, ter prav tečna in izdatna. Morda bi se ta recept izboljšal še s priidatkom zelo mastne sojine moke, ki je izvrstna za pripravljanje raznih omak, n. pr. h krompirju, da ni treba masti. Poleg tega se pa moramo naučiti tudi pravilno jesti, da bomo jedli počasi in prežvečili hrano prav popolnoma ter jo že v ustih zmleli v pravo kašo, pa nam bo tedaj dvakrat toliko teknila kakor slabo prežvečena.

Lesen paviljon naprodaj

priljubljen za gostilniške vrtove ali podobno, po zelo nizki ceni. Poizve se na telef. št. 27-48 ali 36-20.

Za mestne reveže sta v počastitev pok. ge. Sunare podarila g. Matija Svetliš s Cankarjevega nabrežja in g. sodnik Jože Baričević iz Oražneve ulice 11 vsak po 38 L; za kuhinjo najbednejših v stari cukrarni so pa podarili: g. dr. Gašper Petek, Detelova 4, 36 kg solate v vrednosti 68 L; g. Ivan Pieliek, trgovec s sadjem in zelenjavo na Pogačarjevem trgu, 35 kg solate v vrednosti 66 L; Zavod za gluhohe 50 kg solate v vrednosti 95 lir ter Alojzjevič 34 kg solate v vrednosti 64.60 lir. Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranlih.

Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresljivo vest, da nas je nenadoma za vedno zapustil, v cvetu mladosti 23 let, naš predbori, nepozabljeni sin, gospod

Sandi Majcen ml.

cand. veterine

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek ob 9 dopoldne iz hiše žalosti na farno pokopališče.

Mokronog, dne 22. julija 1941.

Zalujoča obitelj Majcen in ostali sorodniki

E. I. A. R. - Radio Lubiana

Radijski spored za sredo 23. julija.

7.30 Radijsko poročilo v slovenščini. — 7.45 pesmi in napavi. V odmoru ob 8: Napoved časa. — 8.15 Radijsko poročilo. — 12.30 Radijsko poročilo v slovenščini. — 12.45 Operetna glasba. — 13 Napoved časa. Radijsko poročilo. — 13.15 Poročilo vojaškega poveljstva v slovenščini. — 13.17 Lahka glasba. — 14 Radijsko poročilo. — 14.45 Radijski orkester pod vodstvom Marija Sijanca: Slovenska glasba. — 14.45 Radijsko poročilo v slovenščini. — 17.15 Koncert violončelista Adolfa Fantinija. — 17.40 Koncert tenorista Evgenija Valerija. — 19 Govorimo italijansko, vajo vodi prof. dr. St. Leben. — 19.30 Radijsko poročilo v slovenščini. — 19.45 Simfonična glasba. — 20 Napoved časa. Radijsko poročilo. — 20.20 Pogovor v slovenščini. — 20.30 Radijski orkester pod vodstvom M. Sijanca: Operetna glasba. — 21.15 Koncert sopranistke Valerije Heybalove in tenorista Jeana Francisa. — 21.45 Pogovori v slovenščini. — 22 Operetna glasba na ploščah. — 22.45 Radijsko poročilo v slovenščini.

Charlie Chan v San Franciscu

»Priznam, da je preveč odločen in celo krvočeden človek. Toda zakaj naj bi ubil sira Frederika? Ta ubogi mož mu vendar ni bil prav nič na poti.«
»Odkod to veste? Prav bi storili, če bi nadaljno usodo polkovnika Beate prepuščili Chanovim strokovnjakim rokam,« je pripomnil Kirk. »Kaj, da naš mali Kitajec prav dobro ve, kaj in kako je treba misliti o Beatu. Sedaj pa pozabite na vse to in mi storite uslugo in zaplešite malec z menoj... razen, če bi me radi pustili plesati samega.«
»Ne vem, kaj naj bi storila. Moj položaj zahteva, da moram za javnost delati vit resne osebnosti.«
»Pustite občinstvo. Ljudje ne gredo ob takšnem vremenu v restavracijo, da bi gledali prav in edino vas, kako plešete. Pojdva!«
Morrow se je nasmehnila in vstala. Začela sta plesati. Ostali del večera sta prebila v manj resnem pogovoru, kar je posebno ugajalo Barryju Kirku. Pa tudi gospodični Morrow ni bilo neprijetno, da je za kratek čas pozabila na svoje vsakdanje skrbi.
»Glej, glej, tudi vi znate biti veseli,« je pripomnil Kirk. »Moram povedati, da vam veselost sijajno pristaja.«
»Zaradi vas ne mislim na stvari, ki me stalno mučijo. Ko plešem, se mi dozdeva, da se te skrbi nikoli več ne bodo pojavile.«
»Ta ugotovitev mi je nad vse prijetna,« je rekel mladenič.
Še prej, preden sta odšla iz restavracije, pa se je Morrow znova znašla pod težo skrbi. Šla sta mimo neke mize

ob steni dvorane. Pred zadnjo mizo je mladenka nekoliko postala in vrgla pogled na Kirka, ki je stal tik za njo. Tudi on je pogledal mimogrede obraze ljudi za isto mizo in pospešil korak, da ga ne bi opazili. Toda ta previdnost je bila nepotrebna. Tista dva, ki sta sedela za mizo, sta bila tako zatopljena v resen pogovor, da nista niti vedela, kaj se okrog njih dogaja.
»Kaj sem vam bila rekla?« je pripomnila Morrow. »Izvemšči dekle iz dvigala bi moglo biti še mnogo drugih žensk, ki bi bile lahko zapletene v stvar, ki nas zanima.«
»In vaš ugledni Anglež? Lahko bi se reklo, da je tudi on zapleten,« je odgovoril Kirk.
»Jutri se bom posvetila tej stvari. Zanima me, kaj si imata polkovnik in gospa Tapper-Brook drug drugemu toliko zanimivega povedati.«
Petnajsto poglavje.
Zaupljivi gospod Cattle.
Ko se je v sredo zjutraj Chan dvignil iz postelje, je bil dež že ponehal, oblaki pa so se razvlekli na vse strani. Sonce je veselo sijalo in razganjalo zadnje ostanke oblakov nad San Franciscem, ki je bil videti kar umit in prerojen, kol če nikoli.
Chan je dolgo ostal ob oknu in opazoval veličastno sliko zaliva in pristanišča. Pogled mu je begal čez zeleni Kozji otok in čez trdnjavo Alcatraz. V pristanšču je stala dolga vrsta velikih ladij, ki so se zdele, kakor da čakajo samo na

povelje, da odrinejo na prostrana in daljnava morja tja do koralnih otokov.
Čeprav je bil dan tako krasen, se je Chana polajšala vse večja žalost. Ladja, za katero se je bil zaklel, da ga bo odpeljala, bo opoldne odrinila iz pristanišča. V hišici na hribčku Punchballu bodo znova vsi razočarani, kakor je bil ta trenutek razočaran on sam.
Zavzdihnil je. Kdaj neki se bo končal ta njegov »dopust, ki se je prevrgel že v pravo mučenje?«
Ko je stopil v jedilnico, je že našel tam Kirka, ki je sedel pred svojo običajno čašo pomarančnega soka.
»Dobro jutro!« mu je rekel mladenič. »Čakal sem vas že.«
»Vaša ljubeznivost je vsak dan večja,« ne bi dejal tako. Na vsak način pa drži, da danes ne bi rad povzli svoje običajne čaše pomarančnega soka, preden se ne posvetujem z vami. Kaj se vam zdi: ali je tole res zgolj pomarančni sok?«
Ta trenutek je vstopil Parady. Chan je brez oklevanja tudi sebi nalil čašo soka in jo dvignil k ustom.
»Na vaše zdravje!« je dejal.
Kirk je na hitro pogledal izpod oka na Paradyja in dvignil svojo čašo.
»Mislim, da imate prav,« je rekel polglasno in se začel smeati od vsega srca. S svečanim izrazom na licu je Parady obema želel dobro jutro, postavil pred njiju skodelici kafe in naglo odšel.
»Za sedaj ne čutim še nič nemoralnega,« je smeje rekel Barry Kirk.
»Nezaupljivost ljudem ne olajša vedno življenja,« je pripomnil Chan.
»Tako je... Toda prav vi morate biti zaradi svojega poklica nezaupljivi. Sicer

pa, ali ste včeraj od Duffa izvedeli kaj novega?«
»Nič posebnega. Pa vendar je razsvetlila neko stvar, ki se mi je zdela precej zanimiva.«
»Za kaj gre?«
»Dovolite mi, da zaenkrat niti vam ničesar ne povem. Upam, da mi boste oprostili. Ali ste snovi večerjali doma?«
»Ne. Gospodična Morrow in jaz sva bila v restavraciji.«
»Ah! In ste v prijetnem razpoloženju prebili večer?«
»V zelo prijetnem.«
»Zdi se mi, da vam družba mlade gospodične zelo ugaja.«
»Priznam, da mi v njeni družbi ni dolgčas. Ali mi verjamete, da čna ni vedno le stroga, resna in službena?«
»Toliko boljše, če ni. Ženske niso ustvarjene za to, da bi razmišljale o preveč resnih stvareh, temveč da olepšujejo življenje, kakor lepi cvetlični nasadi.«
»Toda vse ženske vendar ne morejo postati filmske igralk. Rad imam, da je ženska inteligentna, pa pod pogojem, da ne izrablja vsake priliko za to, da razkazuje svoje znanje. Gospodična Morrow je zelo skromna. Prebila sva zelo prijeten večer. Ko sva odhajala iz restavracije, sva naredila neko odkritje.«
»Povejte, povejte!«
»Reči bi vam prav za prav moral, da vam jaz za sedaj ne morem ničesar povedati. Toda, ne bom tako nezaupljiv kakor vi. V restavraciji sva videla našega starega prijatelja polkovnika Beate, ki se je pogovarjal z neko damo.«
»Glej! In kdo je bila tista dama?«
»Neka ženska, kateri se zdi, da vi

niste doslej posvečali posebne pozornosti... Gospa Helena Tapper-Brook.«
»To je pa zanimivo! Ali bo gospodična Morrow posvetila njej svojo pozornost?«
»Da. Danes dopoldne bom odšel h gospoj Brookovi, da jo bom popeljal na državno tožilstvo. Jaz ne pričakujem nobenih posebnih odkritij. Ta gospa je hladna in nedovzeta kakor zvezda na zimskem nebu. Glejte, kar po pesniško sem se že začel izražati! Ali pa je to morda posledica prijetnega zajtrka?«
»Prej bi rekel, da je posledica prijetne večerje,« ga je popravil Chan.
Po zajtrku je Kirk vstal in izjavil, da mora v svojo pisarno napisati nekaj pisma. Chan se je hitro dvignil.
»Če vam ne bom napoti, bom stopil tudi jaz z vami. Poslati moram svoji ženi pismo in zato bi rad napisal pismo, ki bi odšlo še z današnjo ladjo. To bo potovalo mesto mene,« je vzdihnil. »Bog ve, kaj dela moj mali Barry?«
»Znabiti misli isto kakor njegov soimenjak in je mnenja, da ne smete pustiti posla nedokončanega. Nekoč pozneje bo ponosen na vaš uspeh, ko mu bo pripovedoval, kako je njegov oče odkril morila sira Frederika Brucea.«
»Toda jaz tega morila še nisem sledil,« je odvrnil Chan. »Ostalo bom tukaj še teden dni, toda niti dneva več. Tedaj bom stresel prah s svojih sandal in zapustil San Franciscu. Boste že videli! Čez sedem dni bom močan kakor gibraltarska stena.«
»Čez teden dni...« je ponovil Kirk. »To bo zadostovalo. Čez teden dni boste že...«

Novo življenje v Srbiji

Izjava srbskega ministrskega predsednika Ačimoviča

Belgrad, 23. julija.

»Donauzeitung«, novi belgradski dnevnik, ki izhaja v nemškem jeziku, prinaša izjavo ministra Ačimoviča, ki je obenem tudi sedanjí srbski ministrski predsednik. Ačimović je dejal med drugim, da so oblasti z ozirom na dejstvo, da je Srbija zdaj majhna dežela, ki se mora povrniti s težkim gospodarskim položajem, bile prisiljene, izdati važne ukrepe za obnovo dežele. Vsi uradniki, ki še niso stari 30 let, ali ki so starejši od 60 let, bodo morali zapustiti službo, ker je zdaj v Srbiji dvakrat

toliko uradnikov, kakor pa bi jih bilo treba. Če se Srbija hoče vzdržati, mora iti po novi poti. Zato bodo izgubili pokojnine tudi tisti bivši jugoslovanski ministri, ki še lahko delajo. Uradniki bodo prejeli le toliko plače, kolikor je to potrebno za njihovo eksistenco. Ker se je mnogo tisoč ljudi vrnilo v Srbijo in zdaj nimajo potrebnih sredstev, niti svojega doma, je vlada zaprosila pri Narodni banki za posojilo ene milijarde dinarjev, da tem ljudem priskoči na pomoč in da jim z najrazličnejšimi javnimi deli zagotovi zaslužek.

Napad s strmoglavci

Način napadanja, ki je bil do zadnje španske državljanske vojne neznan

Zadnja svetovna vojna še ni poznala letal, ki bi napadala sovražne cilje v padcu. Danes pa si je skoraj nemogoče zamisliti sodobno zračno orožje, ki se ne bi posluževalo tega načina borbe. Letala za borbe v padcu spadajo k pojmu vojnih letal, ki predstavljajo važno sredstvo za napad in lahko prenašajo borbe daleč v neprijateljsko ozemlje. Seveda je način strmoglavca napadanja precej drugačen kot napadajo navadna vojna letala. Dočim težko vojno letalo z več motorji meče bombe iz vodoravnega leta, se strmoglavci spuščajo iz velike višine. Pri tem padcu mu ni treba meriti s kakimi pripravami, da bo zadel cilj, ampak ima že vse njegovo letalo smer k cilju, katerega namerava letalec napasti. Ko prileti letalo kakih 600—800 metrov nad zaželeni cilj, tedaj spusti določeno število bomb, ki nadaljujejo smer dosedanjega padanja letala, dokler ne dosežejo cilja. Letalo pa se v tej višini sunkovito obrne navzgor, da čimprej pobegne izpred cevi protiletalskih topov.

Do španske državljanske vojne je bil tak način napadanja povsem neznan, tu pa so ga začeli prvokrat uporabljati. Šele v poljski vojni je dobilo strmoglavljenje pravega izraza, ko je nemškemu orožju pripomoglo do tako hitre zmage. Pa tudi pri umiku Belgijcev, Angležev k Dunkerqueu in Francozov so strmoglavci opravili svoje.

Strmoglavci z enim motorjem se uporabljajo predvsem proti tako imenovanim ciljem v obliki točke kot so: »bunkerji«, letališča, cestna križišča, kolodvorji, mostovi itd., ali pa proti premičnim ciljem kot so to vojne ladje. Strmoglavci so eno ali dvosedeljni, v vsakem primeru pa pilot sam spušta bombe. Strmoglavci imajo bombe pritrjene pod krili

letala, dočim jih imajo drugi bombniki v notranjosti. Bombe strmoglavca imajo na enem koncu pritrjena krilca, ki služijo, da se bomba v zraku ne preobrne. Prednost tega letala je, da morejo prileteti docela nenadno in točno zadevajo. Delovanje bomb je strašno. Ako zadene točno cilj, zamore prekiniti ves promet na cesti, ali pa lahko, kot se je to zgodilo na Poljskem, vrže v zrak kar cel oklopni vlak.

Letalec-strmoglavci mora imeti posebne zmožnosti, da lahko uspešno upravlja svoje letalo. Vedeti je namreč, da doseže letalo pri napadanju tudi čez 600 km brzine. In pri taki brzini mora biti vse na svojem mestu, letalo in oni, ki ga vodi. Zdrav mora biti letalec kot riba, kajti v času padanja delujejo močne sredobne sile na pilotov hrbet, roke in noge in ga nemilo tišče na sedež. Posebno srce in pljuča morajo biti zdrava. Letalo ima tudi poseben vzvod, s katerim je mogoče preprečiti preveliko brzino padanja. Ta vzvod pa omogoča tudi točno bombardiranje postavljenih ciljev.

Največje orgle v Srednji Evropi

Po poročilu agencije »La Correspondence« izdelujejo zdaj v Pragi orjaške orgle, ki so namenjene za minoritske cerkve sv. Jakoba. Pravijo, da bodo do zdaj največje orgle v vsej Srednji Evropi. Imele bodo 78 registrov in tri manuale.

Trinajst skrivnostnih žrtev v Sommi

Policija kljub skrbni preiskavi dozdaj še ni mogla rešiti te težke uganke, ki tlači kot mora tamkajšnje prebivalstvo

Mesto Abbeville, ki je v sedanjí vojni, zlasti pa še v dneh tik pred francoskim porazom, moralo doživeti in pretrpeti toliko gorja, je zdaj spet prišlo na vrsto v dnevnih kroniki. V zadnjih šestih mesecih je namreč v tem mestu na skrivnosten način izgubilo življenje dvanaest ljudi, ne da bi policija mogla najti kakršne koli sledi za morilci.

Ta temna zgodba, ki v kriminalnih analih nima primere, se je začela 18. novembra lanskega leta. Tega dne sta šla iz neke abbeville kavarne okrog devetih zvečer dva mlada človeka, André Bianchon in Alfons Charlet, namenjena domov. Od tega trenutka dalje ju ni nihče več videl živih. Čez nekaj dni so res našli njuni trupli v reki Somme. Najprej so policijske oblasti bile prepričane, da se

je tema mladima človekoma najbrž pripetila kakšna nesreča, da sta padla v vodo in utonila, toda kmalu so morale to svoje mnenje spremeniti.

Dne 16. decembra pa je na prav tako zagoneten način izginilo 28 letno dekle Andreina Teltier in na svesti večer je podobno končal svoje življenje neki Albert Bucquet. Očedeči bi bilo naštevati imena vseh tistih, ki so prav tako skrivnostno izginili in so njihova trupla potem našli v Sommi. Omenimo naj le, da je v približno enakih razdobjih petnajstih do dvanaestih dni izginilo na isti način še nadaljnjih devet oseb, s čimer je število žrtev naraslo na trinajst. Huda slutnja od tedaj vedno bolj mori prebivalstvo mesta Abbeville. Dokaz temu je nov razburljiv dogodek, ki se je pripetil v Abbevilleu te dni. Neznankam je izginil še nek zidar, po imenu Ernest Fontain. Čim se je to izvedelo, je bilo v trenutku vse ljudstvo prepričano, da se je z njim najbrž zgodilo isto kot z drugimi trinajstimi žrtvami, katerih trupla so našli v Sommi. Kdo bi po vsem tem, kar se je že zgodilo, še mislil, da tak strah ne bi bil upravičen.

Ze takoj po prvih tajinstvenih izginotjih je bila seveda uvedena stroga preiskava, a vse doslej še ni rodila nobenih uspehov. Po nekaj okoliščinah pa sodijo, da je v to afero zapletena neka ženska. To sklepajo iz tega, da so trinajsto žrtev, nekega Luciana Alfreda Noyona, tisti dan, ko je izginil, videli okrog devetih zvečer v družbi nekega dekleta, katerega ime še ni znano, na Voltairjevi cesti, ki drži čez Sommo. Toda to so doslej še samo slutnje.

Nek abbevilleški tednik, ki je tudi pisal o tem, pa je postavil možnost, da gre za vrsto »obrednih umorov«, ki da jih je morda izvršil človek s čarovniškimi sposobnostmi. Težko pa je reči, če so takšne domneve upravičene ali ne in če jih je mogoče smatrati za resne. Vsekakor pa takšne domneve še povečujejo strah in preplašenost, ki je tamkajšnje prebivalstvo prevzela sprito tako številnih, še vedno docela nerazloženih umorov.

II. poglavje.

KRIZARJI

Močan veter je raztrgal oblake, ki so že tri dni kakor svinčena streha ležala nad pristaniščem in prvi sončni žarki, ki so se živo odražali od temnega ozadja, so pozlatili vrhove jamborov številnih ladij, ki so bile zbrane v pristanišču, druga poleg druge, kakor ovce v staji.

Prav kmalu se je nebo napolnilo z majhnimi modrimi madeži, ki so postajali čedalje večji. Polagoma so se združili med seboj in pregnali zadnje ostanke megle, ki je zakrivala bleščečega vladarja dneva.

To je bilo najboljšo voščilo za četico križarjev, ki se je odpravljala na pot.

Čolni so begali med obrežjem in ladjami ter prevažali vojske. Ti so bili veselo razporejeni in so se živahno pozdravljali z ene ladje na drugo. Vsi so živo hrepneli, da bi čim prej dosegli armado Gotfrida Bujonskega, ki je štela nad tri sto tisoč junakov in ki se je po daljšem odmoru v Carigradu napotila v Palestino.

Neka ladja je prinesla v Genovo poročilo o padcu Niceje in o čudoviti zmagi pri Dorileji. Izvedelo se je tudi že, da so križarji utaborili okrog Antiohije in da to mesto že oblegajo.

Poročila o Gotfridovih zmagah so šla od ust do ust in ni bilo nikogar, ki bi si ne želel boriti se pod vodstvom tako junaškega in modrega poveljnika. Njegovo geslo »Močan sem, ker sem čist«, je bilo zvest odsvit njegovega življenja. To geslo je tudi drugim razkrivalo skrivnost njegovih zmag in obenem vzpodbujalo tiste, ki v križarski vojni niso videli le ugodne prilike za nove pridobitve, pač pa so bili uverjeni o tem, da je ta vojna sveta ter da bo prinesla svobodo in mir v deželo, ki je že tako dolgo stokala pod poganskim jarmom.

Ni zaman odmeval po vsej Evropi krik gorečega puščavnikarja »Bog hoče!« Kljub neuspehu prvih nestrpnih, ki so našli žalosten konec na nicejskih gorah, je mnogo knezov sledilo Gotfridovemu zgledu.

Z Lorenskim vojvodom je odprl Evstahij Bulonjski in njegov brat Baldwin. Odpotovali pa so še: znameniti Duden, grof

Baldvin Hainautski, Rinald in Peter Toulski in še mnogi drugi junaški vitezi.

Nekaj mesecev po cerkvenem zboru v Clermontu je tudi Robert, vojvoda Normandije, prepustil svoje dežele bratu Viljemu in je odrinil s številnim plemstvom. Pridružili so se mu tudi Hugo, grof Verdmanski, grof Robert Flandrijski in grof Štefan Chartreski. Te štiri plemiče v spremstvu njihovih vazalov je srečal blizu mesta Luke papež Urban in jih blagoslovil. Nato so nadaljevali pot proti mestu Bari, odkoder so odpluli v Grčijo.

Pohod križarjev je tudi v Italiji zbudil velikansko navdušenje in Boemond, Tarantski knez, je prvi zbral svoje vojske pod zastavo križa. Zbral je najbolj znamenite italške junake, med njimi Tankradija, ki se je v sveti deželi tako proslavil, da je šlo poročilo o njegovih junaških dejanjih od gradu do gradu in je povsod vzbujalo nepopisno občudovanje.

Zadnja sta zapustila Evropo grof Rajmund iz Toloze in škof Ademari, duhovni vodja armade križarjev, ki jih je z zgledom in besedo tako vztrajno podpiral med težavami in nevarnostmi dolge poti.

Razumljivo je torej, da so vojske, zbrani v Genovi, iskreno hrepneli, da se čimprej združijo z onimi junaki, ki so se že takoj v začetku tako proslavili v boju proti nevernikom.

Čoln kapitana Ivana se je znova približal obrežju. Kapitan je pograbil za železni obroč, vdrlan v kamen.

»Sedaj je vrsta na vas, vitež,« je dejal. »Na ladji je vse pripravljeno; le vas še čakamo.«

Hugo Ivrejski je skočil v čoln. Njegov zvesti sluga Andrej mu je sledil.

»Pojdimo torej! To dolgo čakanje nas je že utrudilo.« Čoln je zdrčal po valovih in v nekaj trenutkih dosegel ladjo, ki je bila zasidrana nedaleč od poveljniške.

V istem hipu sta iz ozke ulice stopila dva vojske.

»Ali si videl, Ken? Vkrca se je na »Morsko zvezdo!«

»Pri vseh prebivalcih pekla! Ne bo ušel mojemu maščevanju! Ali si gotov za njegovo ime?«

»Vsaka pomota je izključena. Tudi gostilničar, kjer je prenočil s svojimi ljudmi, je potrdil, da se imenuje Hugo Ivrejski.«

Sollum: riparazione sul campo di artiglierie catturate al nemico.

Popravljanje zajetih topov na bojnem polju pri Sollumu.

Vrtnice bomo cepili

Vrtnice so večinoma že odvele in zdaj je čas za poletno požahitjevanje divjakov, ker so vrtnice muzevne. Najbolj znan način je z okuliranjem na živo ali speče oko. Ako požene oko še isto leto pravimo, da smo cepili z živim očesom; ako pa prihodnje leto, govorimo o spečem očesu. Zgodí pa se, da tudi speče oko odžene že prvo leto. Te šibke odganjke odstranimo, ranico pa zamažemo s cepilno smolo.

Na oko cepimo, ko so podlage kot smo že omenili, muzevne, od junija do septembra, ob lepem, suhem vremenu. V dežju se cepljenje ne obnese.

Zrele, ne premlade cepiče režemo tik pred okuliranjem, da ne zvemo. Očesa morajo biti dobro pripravljena. Cepičem porežemo liste in jim pustimo le 1 cm dolge peclje. Cepljenje z živim očesom začnemo v začetku junija. Za cepljenje pripravne mu-

zevne mlade divjake prejšnji dan dobro zalijemo. Odstraniti jim moramo le tiste vejice in odganjke, ki bi nas motile pri cepitju. Popolnoma napačno je, da nekateri odstranijo cepljenemu divjaku vse vejice in mu s tem odvzamejo možnost dihanja in tako uničijo žlahtno oko.

Cepljenje samo je kaj enostavno. Paziti moramo le, da je nož oster in da odrežemo na cepiču ščitek z očesom čim gladkeje. Nož položimo na cepič poševno, 1 cm nad očesom in odrežemo ne pregloboko v ravni črti oko. Pod lubom ščitka naj bo čim manj lesa! Reži vedno od zgoraj navzdol! Oko držimo vedno s pecljem, da se rana ne umaže. Na divjaku izberemo primerno mesto, ki mora biti zdravo in odstranimo vse trne in morebitne odganjke. Sedaj izrežemo na podlagi zarezo najprej počez in nato v sredi po dolgem v obliki črke T navzgor. Obe polovici nato odluščimo in vtaknemo ščitek z očesom tako globoko, da pride oko do sredice v podolžni zarezi. Cepljeno mesto obvezno ne pretesno z ratiho ali bombažasto nitko. Na čisto deblo vcepimo največ 3 očesa. Tako dobi rastlina dosti lepšo krono. 10—15 cm nad cepljenim mestom odrežemo divjak. Če 10. dni po okulaciji ob dotiku pecljev odpade, se je oko, prijelo. V nasprotnem primeru cepimo ponovno. Ko oko odžene, privremo odganjke rahlo k debelu, da jih veter ne odlomi in da ravno rasto. Pozneje, ko se odganjki nekoliko okrepe, porežemo vse divje vejice tik pri stebelu.

Pri Forkeštem načinu izrežemo oko prav tako kakor pri navadni okulaciji, le da na divjaku ne zarežemo črt, marveč odrežemo ščitku enako veliko mesto, kakor približno žlahtno oko. Pri tem cepitju moramo posebno paziti, da se kambia lepo stikata.

Od srede julija pa do septembra cepimo na speče oko. Cepič se v prvem letu samo prime, odžene pa prihodnje pomlad. Na divjaku pustimo vse veje in vejice, ker drugače bi oko na jesen odgnalo, stebelce pa ne bi oleseno in v zimi zmrznilo.

Tudi nizke vrtnice požahitjujemo z okulacijo. Cepimo čim globlje na korenino, a paziti moramo, da rane ne umažemo z zemljo. V jeseni namažemo speča očesa s cepilno smolo in odrežemo nad cepljenim mestom divjak. Vrtnice pripognemo k zemlji in pokrijemo s smrečjem.

Spomladi, ko vrtnice vzdignemo, odstranimo smolo in vezilo, da lahko oko odžene.

ŠPORTNE VESTI

Štirje Italijani — evropski mojstri v boks. Italijani imajo doslej 4 prva mesta v boks in sicer: Enrico Urbinati v mušji teži, Gino Cataneo v bantam teži, Gino Bondavalli v peresni teži in Bruno Bisterzo v lahki teži. Nemčija pa ima samo enega boksarskega prvaka in to Maxa Schmelinga v teški teži.

Kako so doslej končala srečanja med italijanskimi in nemškimi nogometnimi zastopstvi: Italijani so zmagali leta 1923 v Milanu 3:1, 1924 v Duisburgu 3:1, 1930 v Frankfurtu 2:0, 1933 v Bologni 3:1, 1939 v Firenzi 3:2 in leta 1940 v Milanu 3:2. Nemci pa so zmagali leta 1929 v Turinu z 2:1 in leta 1939 v Berlinu 5:2. Neodločeno pa so igrali leta 1936 v Berlinu z 2:2.

Numerosissime infermiere volontarie si sono inserite nel corpo di spedizione spagnolo che parte in questi giorni per il fronte russo.

Prostovoljne bolničarke so se v velikem številu vpisale v španski ekspedicijski zbor, ki te dni odrine na rusko bojišče.

G. L. Bonelli:

Črni križar

Zgodovinski roman

Andrej se je nasmehnil skriti grožnji.

»Kakor vam je dragol Nočem križarski vojski odvzeti vojske, ki je mogoče v boju zelo pogumen. Toda če se nekoč vrnemo... Svet ni tako velik, da bi se ne mogli najti!«

Andrej ga je izpustil in križar se je ves zelen od jeze približal svojemu tovarišu, ki se je pravkar pobiral s tal.

Hugo je medtem vzel iz žepa nekaj denarja in ga vrgel na mizo pred gostilničarja.

»Tu imate denar! Plačam tudi za ona dva ničvredneža, ki poznata bolj nasilje, kot pa poštenost.«

»Iskrena vam hvala, vitež! Bog naj čuva vas in vaše ljudi!«

Hugo, Andrej in kapitan so zapustili gostilno in se napotili proti prenočišču, kjer so bili Hugovi vojske.

Kapitan pa se ni mogel dolgo brzditi.

»Presneto! Kako hitro vam zavre kri!«

»Ali naj bi pustil, da ta ničvrednež onečašča križ, katerega nosi na svojem plašču? Pri moji veri, že preveč dolgo prihajajo ti tuji s severa v našo deželo z drzno gotovostjo lahkih pridobitev!«

Kapitan je prikimal.

»Res, je, vitež! Toda kaj nočemo! Raztrgani smo in zato brez moči. Dokler se spet ne združimo, nas bodo vedno tlačili in preganjali sinovi barbarov. Toda nakopali ste si sovražnika in najbrže vam ni znano, da v boju vsaka pušica ne zadene v čelo. Hugo je zamahnil z roko.

»Borimo se za križ, kapitan! Ali nam ne bo varen ščit v nevarnostih?«